

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาตัวบ่งชี้คุณลักษณะที่พึงประสงค์และเพื่อทดสอบความสอดคล้องของโมเดลความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นตัวบ่งชี้คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียนกับข้อมูลเชิงประจักษ์

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้แก่ ครูในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปีการศึกษา 2552 จำนวน 403,212 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้แก่ ครูในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปีการศึกษา 2552 ซึ่งกำหนดกลุ่มตัวอย่างตามสูตรของยามานะ (Taro Yamane, 1967) และประมาณค่าได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 400 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจากตัวแบบเชิงทฤษฎี เพื่อสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมของตัวบ่งชี้ มีข้อคำถามรวมทั้งสิ้น จำนวน 103 ข้อ มีมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับแบบลิเคอร์ท

สมมุติฐานการวิจัย คือ โมเดลความสัมพันธ์เชิงโครงสร้างตัวบ่งชี้คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียนที่สร้างและพัฒนาขึ้นจากหลักการ แนวคิด และทฤษฎีมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์

ขั้นตอนการวิจัย ประกอบด้วย 2 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนที่ 1 การสร้างตัวบ่งชี้คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียน ขั้นตอนที่ 2 การพัฒนาและตรวจสอบตัวบ่งชี้ด้วยการวิจัยเชิงสำรวจ

การวิเคราะห์ข้อมูล ใช้โปรแกรมสำเร็จรูป เพื่อวิเคราะห์ค่าสถิติบรรยาย ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) เพื่อนำค่าเฉลี่ยไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์ในการประเมินความเที่ยงตรงของตัวบ่งชี้ ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน สำหรับพิจารณาความเหมาะสมในการนำไปวิเคราะห์องค์ประกอบ การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อทดสอบความสอดคล้องของโมเดลการวิจัยกับข้อมูลเชิงประจักษ์ การสร้างสเกลองค์ประกอบย่อยด้วยวิธีการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory Factor Analysis) และการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับที่สอง (Second - Order Confirmatory Factor Analysis) โดยใช้โปรแกรมลิสเรล 8.72 (LISREL 8.72)

1. สรุปผลการวิจัย

ผลการสร้างตัวบ่งชี้คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียน จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และจากการวิเคราะห์ค่าดัชนีความสอดคล้องจากผลการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 11 ราย ได้องค์ประกอบหลัก 3 องค์ประกอบ คือ องค์ประกอบด้านการเป็นคนดี มี 8 องค์ประกอบย่อย และมี 48 ตัวบ่งชี้ องค์ประกอบหลักด้านการเป็นคนเก่ง มี 4 องค์ประกอบย่อย และมี 27 ตัวบ่งชี้ องค์ประกอบหลักการมีความสุขมี 3 องค์ประกอบย่อย และมี 28 ตัวบ่งชี้ ซึ่งผลจากการวิเคราะห์ข้อมูลมีผลการวิจัยดังนี้

1.1 ผลการศึกษาระดับความเหมาะสมขององค์ประกอบหลัก องค์ประกอบย่อย และตัวบ่งชี้ พบว่า องค์ประกอบหลัก และองค์ประกอบย่อยทุกองค์ประกอบมีค่าเฉลี่ยความเหมาะสมอยู่ในระดับมากถึงมากที่สุด เมื่อพิจารณาในระดับตัวบ่งชี้พบว่า

1.1.1 ด้านการเป็นคนดี ทุกตัวบ่งชี้มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากถึงมากที่สุด โดยตัวบ่งชี้ที่มีค่าเฉลี่ยความเหมาะสมลำดับแรก คือ ร่วมกิจกรรมที่สำคัญเกี่ยวกับชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ รองลงมา 3 ตัวบ่งชี้ คือ ปฏิบัติตนตามกฎเกณฑ์ของโรงเรียน ไม่นำผลงานคนอื่นมาแอบอ้างเป็นของ ไม่ลักขโมย ส่วนตัวบ่งชี้ที่มีค่าเฉลี่ยความเหมาะสมต่ำสุด คือ ไม่เลียนแบบการแต่งกายตามสมัยนิยมของต่างชาติ

1.1.2 ด้านการเป็นคนเก่ง ทุกตัวบ่งชี้มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ตัวบ่งชี้ที่มีค่าเฉลี่ยความเหมาะสมลำดับแรก มี 2 ตัวบ่งชี้ คือ มีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ ตัดสินใจอย่างมีเหตุผล และคิดรอบคอบ ไม่ใช้อารมณ์ในการตัดสินใจและรู้จักแก้ปัญหา รองลงมา 2 ตัวบ่งชี้ คือ มีความสามารถในการทำงานเป็นทีมและให้ความร่วมมือในการทำงาน และหารายได้พิเศษด้วยตนเอง ส่วนตัวบ่งชี้ที่มีค่าเฉลี่ยความเหมาะสมต่ำสุด คือ สามารถทำงานที่ได้รับมอบหมายสำเร็จได้ด้วยตนเอง

1.1.3 ด้านการมีความสุข ทุกตัวบ่งชี้มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ตัวบ่งชี้ที่มีค่าเฉลี่ยความเหมาะสมลำดับแรก คือ ไม่ยุ่งเกี่ยวและไม่เสพสิ่งเสพติด รองลงมาคือ มีความเชื่อมั่นในตนเอง และตัวบ่งชี้ที่มีค่าเฉลี่ยความเหมาะสมต่ำสุด คือ สามารถวิพากษ์วิจารณ์งานศิลป์ได้

1.2 ผลการทดสอบโมเดลความสัมพันธ์โครงสร้างตัวบ่งชี้คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียน มีดังนี้

1.2.1 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันเพื่อทดสอบสเกลองค์ประกอบย่อยจำนวน 15 โมเดล คือ โมเดลความมีวินัยและรับผิดชอบ โมเดลความซื่อสัตย์ โมเดลความเอื้อเฟื้อและเสียสละ โมเดลความกตัญญูกตเวที โมเดลการประหยัด โมเดลความภูมิใจในความเป็นไทย และรักชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ โมเดลความขยัน อดทน โมเดลการมีมนุษยสัมพันธ์ โมเดลความรู้

ด้านวิชาการ โมเดลทักษะการคิด โมเดลทักษะการแสวงหาความรู้ โมเดลทักษะการทำงาน โมเดลสุขภาพกาย โมเดลสุขภาพจิต และโมเดลชื่นชม ในศิลปะ ดนตรีและกีฬา โดยก่อนการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวบ่งชี้ของทุกโมเดลทั้ง 103 ตัวบ่งชี้ พบว่า สหสัมพันธ์ระหว่างตัวบ่งชี้ในแต่ละโมเดลมีความสัมพันธ์กันอย่างน้อยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ($p < .001$) ทุกค่า ซึ่งแสดงให้เห็นว่าแต่ละโมเดลมีความเหมาะสมที่จะนำไปวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันต่อไป และผลจากการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน พบว่า แต่ละโมเดลมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ดีมาก นอกจากนี้ค่าน้ำหนักองค์ประกอบของตัวบ่งชี้มีนัยสำคัญทางสถิติทุกค่า ซึ่งแสดงให้เห็นว่าตัวบ่งชี้ทั้ง 103 ตัวบ่งชี้ เป็นตัวบ่งชี้ที่สำคัญของคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียน

1.2.2 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับที่สองเพื่อทดสอบสเกลองค์ประกอบหลัก จำนวน 3 โมเดล คือ โมเดลการเป็นคนดี โมเดลการเป็นคนเก่ง และโมเดลการมีความสุข และโมเดลตัวบ่งชี้อรวม คือ โมเดลคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียน ก่อนทำการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับที่สอง ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบย่อยทั้ง 15 องค์ประกอบ พบว่า สหสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบย่อยในแต่ละโมเดลมีความสัมพันธ์กันอย่างน้อยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ($p < .001$) ทุกองค์ประกอบ ซึ่งแสดงให้เห็นว่าองค์ประกอบย่อยทั้ง 15 องค์ประกอบ มีความเหมาะสมที่จะนำไปวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับสองต่อไป และผลจากการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับสองพบว่าทุกองค์ประกอบหลักของคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียน มีนัยสำคัญทางสถิติทุกค่า โดยตัวบ่งชี้อรวมคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียนเกิดจากองค์ประกอบหลัก การมีความสุข (0.88) เป็นอันดับแรก รองลงมา คือ การเป็นคนดี (0.85) และการเป็นคนเก่ง (0.75) โดยมีค่า Chi-Square = 30.24 df=23 ค่า $p = 0.20$ ค่า GFI = 0.97 ค่า AGFI = 0.97 ค่า RMSEA = 0.02 Chi-Square = 30.24, df=23, $p = 0.20$, GFI = .97, AGFI = .97, RMSEA = .02, RMR = .005

2. อภิปรายผลการวิจัย

2.1 ค่าเฉลี่ยความเหมาะสมของตัวบ่งชี้คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของกลุ่มตัวอย่างจากแบบสอบถามจำนวน 103 ข้อ มีค่าเฉลี่ยความเหมาะสม 3.78 ถึง 4.57 ซึ่งเป็นค่าเฉลี่ยความเหมาะสมที่อยู่ในระดับมาก จำนวน 102 ข้อ และค่าเฉลี่ยความเหมาะสมที่อยู่ในระดับมากที่สุด จำนวน 1 ตัวบ่งชี้ และส่วนใหญ่กลุ่มตัวอย่างมีความเห็นสอดคล้องกัน โดยมีค่าเฉลี่ยเบี่ยงเบนมาตรฐานอยู่ระหว่าง 0.60 ถึง 0.85 ข้อที่มีค่าเฉลี่ยความเหมาะสมสูงสุด คือ ร่วมกิจกรรมที่สำคัญเกี่ยวกับชาติ ศาสนาพระมหากษัตริย์ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยความเหมาะสม

ต่ำสุด คือ สามารถวิพากษ์วิจารณ์งานศิลป์ได้ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากผู้วิจัยได้พัฒนาแบบสอบถาม โดยนำตัวบ่งชี้ดังกล่าวมาวิเคราะห์หาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) จากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 11 ราย แล้วแบบสอบถามไปทดลองกับกลุ่มที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างเพื่อหาคุณภาพของเครื่องมือ ได้ค่าความเที่ยงของแบบสอบถามเท่ากับ 0.98 จะเห็นได้ว่าเครื่องมือมีทั้งความตรงและความเที่ยง จึงทำให้ตัวบ่งชี้ทั้ง 103 ตัวบ่งชี้มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากขึ้นไปทุกตัวบ่งชี้

2.2 ผลการวิจัยที่พบว่าโมเดลความสัมพันธ์โครงสร้างตัวบ่งชี้คุณลักษณะที่พึงประสงค์ ของนักเรียนที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ดีมาก และมีนัยสำคัญ ทางสถิติทุกค่า แสดงให้เห็นว่า องค์ประกอบหลักคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียน ทั้ง 3 องค์ประกอบหลัก คือ องค์ประกอบด้านการเป็นคนดี องค์ประกอบด้านการเป็นคนเก่ง และองค์ประกอบด้านการมีความสุข เป็นองค์ประกอบหลักที่สำคัญของคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ของนักเรียน ซึ่งสอดคล้องกับกรอบแนวคิดในการวิจัยและสมมติฐานการวิจัย รวมทั้งสอดคล้อง กับแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยต่างๆ ที่ศึกษาเกี่ยวกับตัวแปรที่บ่งชี้คุณลักษณะที่พึงประสงค์ ของนักเรียนที่พบว่า คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียนประกอบด้วย 3 องค์ประกอบหลัก ดังกล่าว และสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ที่ระบุว่าอุดมการณ์ของการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นการจัดการศึกษา เพื่อปวงชนโดยรัฐต้องจัดให้มีการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อพัฒนาเยาวชนไทยทุกคนให้มีคุณลักษณะ ที่พึงประสงค์ คือ คนดี คนเก่ง และมีความสุข ทั้งในฐานะที่เป็นพลเมืองไทยและพลเมืองของโลก เพื่อเป็นรากฐานที่พอเพียงสำหรับการใฝ่รู้ใฝ่เรียนตลอดชีวิต รวมทั้งเพื่อการพัฒนาหน้าที่การงาน และ การพัฒนาคุณภาพชีวิตส่วนตนและครอบครัว และเพื่อสร้างรากฐานที่แข็งแกร่งสำหรับการสร้างสรรค์ สังคมไทยให้เป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ เพื่อการพัฒนาประเทศที่ยั่งยืนในอนาคต ซึ่งสอดคล้องกับ แนวคิดของกาญจนา นาคสกุล (2546) ที่กล่าวว่า ความมุ่งหมายประการหนึ่งในการจัดการศึกษา ของประเทศปัจจุบัน นอกจากสร้างคนให้มีความรู้ ความสามารถแล้ว ยังต้องการเน้นการสร้างคน ที่จะรักษาคุณลักษณะต่างๆของคนไทยไว้ด้วย ด้วยการพัฒนาจิตใจให้เป็นคนที่มีคุณภาพ มีวัฒนธรรม เป็นสิ่งที่สำคัญที่สุดในการจัดการศึกษาเพื่อให้เป็นคนไทยที่ดี ควบคู่ไปกับการมีความรู้ทางวิชาการ ที่ทันความก้าวหน้าของโลก ยังสอดคล้องกับแนวคิดของ พรหมพร วรรณลักษณ์ (2548) ที่กล่าวว่า บุคคลทั่วไปจะยอมรับและมีความพึงพอใจกับลักษณะที่แสดงออกถึงลักษณะเฉพาะประจำตัว ของนักเรียนในด้านการเรียน ด้านส่วนตัวและด้านสังคม นอกจากจะส่งเสริมที่ตัวผู้เรียนแล้ว จะต้องการส่งเสริมการเรียนรู้อย่างมีความสุข หมายถึง การที่ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้ ของนักเรียนได้ให้ความช่วยเหลือ หรือเอื้อประโยชน์ให้นักเรียนมีความสุขกับการเรียนรู้

จัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่แปลกใหม่ และน่าสนใจ ให้กำลังใจ ตลอดจนสนับสนุนให้นักเรียนมีความเป็นตัวของตัวเองเลือกเรียนได้ตามความถนัดและความสนใจ (ปริญญา เรื่องทิพย์, 2550)

ดังนั้น องค์ประกอบหลักของคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียนทั้ง 3 องค์ประกอบจึงเป็น ตัวบ่งชี้รวมของคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียน

2.3 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับที่สองของตัวบ่งชีรวมคุณลักษณะที่พึงประสงค์ พบว่าทั้ง 3 องค์ประกอบหลัก เป็นองค์ประกอบที่สำคัญของคุณลักษณะที่พึงประสงค์ได้ เนื่องจากเป็นองค์ประกอบที่มีความตรงเชิงโครงสร้าง โดยองค์ประกอบหลักด้านการมีความสุข เป็นองค์ประกอบที่มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมากที่สุด แสดงให้เห็นว่ากลุ่มตัวอย่างที่เป็นครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดกระทรวงศึกษาธิการได้ให้ความสำคัญกับองค์ประกอบมีความสุข เพราะสุขภาพกายและสุขภาพจิตเป็นสิ่งสำคัญและจำเป็นสำหรับทุกชีวิต การที่จะดำรงชีวิตอยู่อย่างปกติก็คือ การทำให้ร่างกายแข็งแรง สมบูรณ์ จิตใจมีความสุข ความพอใจ ความสมหวังทั้งตนเองและผู้อื่น ผู้ที่มีสุขภาพกายและสุขภาพจิตที่ดี จะปฏิบัติหน้าที่ประจำวันไม่ว่าเป็นการเรียนหรือการทำงานเป็นไปด้วยดี มีประสิทธิภาพ การที่เราารู้สึกว่าทั้งสุขภาพกายและสุขภาพจิตของเรามีความปกติและสมบูรณ์ดี เราก็จะมีความสุข ในทางตรงข้ามถ้าสุขภาพกายและสุขภาพจิตของเราผิดปกติหรือไม่สมบูรณ์ เราก็จะมีความทุกข์ การรู้จักบำรุงรักษา และส่งเสริมสุขภาพกายและสุขภาพจิตเป็นสิ่งที่จำเป็นสำหรับชีวิตของทุกคน ในปัจจุบันเป็นที่ยอมรับว่าการรู้จักดูแลสุขภาพกาย และสุขภาพจิตนั้นเป็นสิ่งสำคัญมากที่จะช่วยให้ชีวิตอยู่ได้ ด้วยความสุขสมบูรณ์และมีคุณภาพที่ดี (สุชาวดี บุณยสมภพ, 2551) ดังนั้นการมีความสุขจึงเป็นองค์ประกอบที่มีความสำคัญมากที่สุดอันดับแรกของคุณลักษณะที่พึงประสงค์

นอกจากนี้ ยังพบว่าตัวบ่งชีรวมคุณลักษณะที่พึงประสงค์มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทุกค่า โดยคู่ที่มีค่าความสัมพันธ์กันมากที่สุด คือ คู่ขององค์ประกอบย่อยทักษะการแสวงหาความรู้กับองค์ประกอบย่อยทักษะการทำงาน ซึ่งอยู่ในองค์ประกอบหลักด้านการเป็นคนเก่ง ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการแสวงหาความรู้ไม่ใช่เป็นแค่เพียงการฝึกฝนให้ผู้เรียนหาความรู้เพื่อตอบสิ่งที่ตนสงสัยเท่านั้น แต่เป็นการฝึกฝน ให้ผู้เรียนสามารถหาความรู้ในสิ่งที่ตนสงสัยหรือสนใจอย่างมีขั้นตอนและเป็นกระบวนการที่เป็นระบบ และการทำงานให้สำเร็จขึ้นอยู่กับความสามารถสองอย่างที่สำคัญ คือ ความสามารถในการใช้วิชาความรู้อย่างหนึ่ง ความสามารถในการประสานสัมพันธ์กับผู้อื่นอีกอย่างหนึ่ง ทั้งสองประการนี้ต้องดำเนินคู่กันไป และจำเป็นต้องกระทำด้วยความสุจริตกาย สุจริตใจ ด้วยความคิด ความเห็นที่เป็นอิสระ ปราศจากอคติ และด้วยความถูกต้อง ตามเหตุตามผลด้วย จึงจะช่วยให้งานบรรลุจุดหมายและประโยชน์ที่พึงประสงค์ (จงจิตร เลิศวัฒนาพร, 2551)

2.4 ตัวบ่งชี้คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียน ทั้ง 3 องค์ประกอบหลัก 15 องค์ประกอบย่อยและ 103 ตัวบ่งชี้ ที่ได้จากการวิจัยในครั้งนี้พบว่า มีความสอดคล้องกับแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ที่ได้จากการศึกษาค้นคว้า ซึ่งข้ออภิปรายเกี่ยวกับตัวบ่งชี้ตามลำดับ ในแต่ละองค์ประกอบ มีดังนี้

2.4.1 องค์ประกอบด้านการเป็นคนดี

ผลการวิเคราะห์สหสัมพันธ์ของตัวบ่งชี้คุณลักษณะที่พึงประสงค์ ของนักเรียนพบว่า ตัวบ่งชี้ทุกตัวมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทุกค่า โดยคู่ที่มี ค่าความสัมพันธ์กันมากที่สุด คือ คู่ขององค์ประกอบย่อยการประหยัดกับองค์ประกอบย่อย ความขยันหมั่นเพียร ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากสภาพเศรษฐกิจของประเทศเปลี่ยนแปลงทุกคนต้องรู้จัก ประหยัดและออม รู้จักเก็บและใช้ทรัพย์สินเวลาทรัพยากรทั้งส่วนตนและสังคมตามความจำเป็น ให้เกิดประโยชน์และคุ้มค่าที่สุด รวมทั้งรู้จักดำรงชีวิตให้เหมาะสมกับฐานะความเป็นอยู่ส่วนตนและ สังคม (จำรัส ช่างชิง, 2552) และจะต้องขยันอดทนความมานะพยายาม เอาใจใส่งานด้วยความกระตือรือร้น ไม่นิ่งเฉยให้เวลาล่วงไปโดยเปล่าประโยชน์ และมีข้อต่ออุปสรรคต่าง ๆ เพื่อให้งานสำเร็จตามความมุ่งหมาย

ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับที่สองของตัวบ่งชี้วรรณคุณลักษณะที่พึงประสงค์ พบว่า การเป็นคนดี เป็นองค์ประกอบที่มีค่าน้ำหนัก เป็นอันดับที่สอง และมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยมีตัวบ่งชี้ ที่มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมากที่สุด เท่ากันทั้ง 2 ตัวบ่งชี้ คือ ตัวบ่งชี้ใช้ทรัพย์สินของตนเองและส่วนรวม ถูกต้องเหมาะสมและคุ้มค่า ซึ่งอยู่ในองค์ประกอบย่อย การประหยัด และตัวบ่งชี้ให้ความร่วมมือและช่วยเหลือผู้อื่นซึ่งอยู่ใน องค์ประกอบย่อย การมีมนุษยสัมพันธ์ ซึ่งประภาส อาจเวชย์ (2551) ได้กล่าวว่า การประหยัด คือการรู้จักใช้ทรัพยากร สิ่งของเครื่องใช้ต่าง ๆ อย่างทะนุถนอม ใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด ใช้ตาม ความจำเป็นเหมาะสมถูกกาลเทศะไม่สุรุ่ยสุร่าย การรู้จักคุณค่าของสิ่งของและคุณค่าของเวลา ไม่ปล่อยเวลาให้ล่วงเลยไปโดยไม่ได้ทำสิ่งที่ เป็นประโยชน์ต่อตนเองและสังคม สอดคล้องกับ แนวความคิดของจำรัส ช่างชิง (2552) ที่กล่าวว่า สิ่งที่ควรประหยัด ได้แก่ การประหยัดทรัพย์ การประหยัดเวลา การประหยัดชีวิต และการประหยัดทรัพยากรธรรมชาติ และปัจจุบันคนเรา ไม่สามารถจะอยู่ตามลำพังคนเดียวได้ต้องติดต่อกับผู้อื่นและคนรอบข้างอยู่ตลอดเวลา ดังนั้น มนุษยสัมพันธ์ จึงเป็นคุณลักษณะที่สำคัญของวัยรุ่นไทยที่พึงประสงค์ (พรรณพร วรณลักษณ์, 2548) และการสร้างมิตรเป็นปัจจัยสำคัญอย่างหนึ่งในการดำเนินชีวิตให้ราบรื่นด้วยดี การคบหา สมาคมจำเป็นสำหรับผู้ต้องการมีชีวิตอยู่ในสังคมอย่างมีความสุขสดชื่น หลีกหนีวิถีชีวิตที่โดดเดี่ยว อ้างว้าง การเรียนรู้ ในเรื่องมนุษยสัมพันธ์และนำไปปฏิบัติอย่างสม่ำเสมอจนเป็นปกตินิสัยจะช่วย

ในการดำเนินชีวิตได้รับการปรับปรุงดีขึ้น ฉะนั้นจึงอาจกล่าวได้ว่า มนุษย์สัมพันธ์เป็นภารกิจ ส่วนตัวของบุคคลที่ต้องดูแลเอาใจใส่ และตั้งหน้าตั้งตารอกระทำตลอดเวลาเพื่อผลประโยชน์และความเจริญก้าวหน้า ของตน (วิจิตร อาวะกุล, 2542) มนุษย์สัมพันธ์ยังมิใช่ประโยชน์ซึ่งทำให้เกิดความเข้าใจอันดี มีความสามัคคีในหมู่คณะทำให้บรรยากาศในการทำงานราบรื่น ทำให้การติดต่อสื่อสารกันได้ง่ายและมีผลดีทำให้เกิดความร่วมมือในการทำงานทำให้เกิดพลังร่วมในการทำงานและขจัดความขัดแย้งในกลุ่ม (วิจิตร วรุตบางกูร, ม.ป.ป.) เป็นสื่อสร้างการติดต่อสัมพันธ์ระหว่างการทำงานทุกระดับ และก่อให้เกิดความราบรื่นในการคบหาสมาคมเกิดความพอใจยินดีต่อกัน และก่อให้เกิดความสำเร็จในกิจกรรมที่มีวัตถุประสงค์ร่วมกันและในสภาพปัจจุบัน จะต้องใช้จ่ายเงินที่จำเป็นและใช้อย่างคุ้มค่า การใช้สิ่งของเครื่องใช้เท่าที่จำเป็นอย่างถูกวิธี นอกจากนี้จะต้องดูแลซ่อมแซมให้ใช้ได้ยาวนานที่สุดและการใช้เวลาอย่างมีประสิทธิภาพ รู้จักบริหารเวลาของตนในแต่ละวันใช้เวลาว่างให้มีประโยชน์

ดังนั้น ตัวบ่งชี้ใช้ทรัพย์สินของตนเองและส่วนรวม ถูกต้องเหมาะสมและคุ้มค่า ซึ่งอยู่ในองค์ประกอบย่อย การประหยัด และตัวบ่งชี้ให้ความร่วมมือและช่วยเหลือผู้อื่น ซึ่งอยู่ในองค์ประกอบย่อย การมีมนุษยสัมพันธ์ จึงเป็นตัวบ่งชี้ที่สำคัญของการเป็นคนดี

2.4.2 องค์ประกอบด้านการเป็นคนเก่ง

ผลการวิเคราะห์สหสัมพันธ์ของตัวบ่งชี้คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียนพบว่า ตัวบ่งชี้ทุกตัวมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทุกค่าโดยคู่ที่มีความสัมพันธ์กันมากที่สุดคือ คู่ขององค์ประกอบย่อยทักษะการแสวงหาความรู้และองค์ประกอบย่อยทักษะการทำงาน ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากทักษะการแสวงหาความรู้และทักษะการทำงานเป็นทักษะที่เกี่ยวข้องกัน

ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับที่สองของตัวบ่งชี้วรรณคุณลักษณะที่พึงประสงค์ พบว่า การเป็นคนเก่ง เป็นองค์ประกอบที่มีค่าน้ำหนัก (0.75) เป็นอันดับที่สามและมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยมีตัวบ่งชี้ ที่มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมากที่สุดเท่ากันทั้ง 2 ตัวบ่งชี้ คือ ตัวบ่งชี้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในกลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ผ่านเกณฑ์การประเมินตามหลักสูตร และมีความสามารถในการทำงานเป็นทีม ซึ่งอยู่ในองค์ประกอบย่อยด้านความรู้วิชาการ และให้ความร่วมมือในการทำงาน ซึ่งอยู่ในองค์ประกอบย่อย ทักษะการทำงาน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากคณิตศาสตร์เป็นวิชาที่มีความสำคัญอย่างยิ่งวิชาหนึ่ง ซึ่งมีความจำเป็นต่อชีวิตความเป็นอยู่ของมนุษย์ เป็นเครื่องมือสำคัญในการปลูกฝังอบรมให้นักเรียน ได้มีความละเอียดรอบคอบรู้จักคิดอย่างมีเหตุผล เป็นเครื่องมือในการเรียนรู้วิชาต่าง ๆ ในอันที่จะดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข และสิ่งสำคัญที่สุดคือเป็นมรดกทางวัฒนธรรม ที่สืบทอด ต่อมาจนถึงเยาวชนรุ่นหลัง ฉะนั้นการวางรากฐานทางคณิตศาสตร์จึงนับว่ามีความสำคัญมากเพราะจะช่วยให้

เด็ก ดำรงชีวิตได้อย่างมีความสุขในสังคมปัจจุบันซึ่งสอดคล้องกับแนวความคิดของจุฬาลักษณ์มະเริง (2552) ที่กล่าวว่า คณิตศาสตร์เป็นวิชาที่มีความสำคัญอย่างยิ่งวิชาหนึ่ง ซึ่งมีความจำเป็นต่อชีวิตความเป็นอยู่ของมนุษย์เป็นเครื่องมือสำคัญในการปลูกฝังอบรมให้นักเรียนได้มีความละเอียดรอบคอบรู้จักคิดอย่างมีเหตุผล เป็นเครื่องมือในการเรียนรู้วิชาต่าง ๆ ในอันที่จะดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข และสิ่งสำคัญที่สุดคือเป็นมรดกทางวัฒนธรรมที่สืบทอดต่อมาจนถึงเยาวชนรุ่นหลัง ฉะนั้นการวางรากฐานทางคณิตศาสตร์จึงนับว่ามีความสำคัญมากเพราะจะช่วยให้เด็ก ดำรงชีวิตได้อย่างมีความสุขในสังคมปัจจุบันและยังสอดคล้องกับแนวความคิดของจุฬพงษ์ พันธินากุล (2542) ที่กล่าวว่า คณิตศาสตร์มีความสำคัญต่อชีวิตมนุษย์ เพราะมีความสัมพันธ์กับมนุษย์อยู่ตลอดเวลาไม่ว่าจะเป็นเรื่องของเวลาการใช้จ่ายเงินทอง การเดินทาง ล้วนมีความสัมพันธ์กับมนุษย์ทั้งสิ้นความรู้ทางคณิตศาสตร์จะช่วยให้ชีวิตมนุษย์ดำเนินไปด้วยดีมีประสิทธิภาพ เช่น ความรู้ทางพีชคณิต อันได้แก่ ประโยคสัญลักษณ์เป็นการนำเอาเรื่องราวโจทย์ปัญหา มาเขียนเป็นประโยคสัญลักษณ์แล้วหาคำตอบ เป็นการช่วยให้หาคำตอบง่ายขึ้น ส่วนเรขาคณิต สามารถนำไปใช้ในการแบ่งเขตที่ดิน ใช้ในการก่อสร้างเขียนแผนภูมิรูปภาพแสดงข้อมูลต่าง ๆ เป็นต้น นอกจากนี้ กิจกรรมต่าง ๆ ทางคณิตศาสตร์จะช่วยให้ผู้เรียนเป็นคนช่างสังเกต มีความคิดรวบยอด เป็นคนมีเหตุมีผลยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่น เป็นการปลูกฝังคุณธรรมซึ่งถือว่าเป็นเรื่องสำคัญมาก

ดังนั้น ตัวบ่งชี้ที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในกลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ผ่านเกณฑ์การประเมินตามหลักสูตร และมีความสามารถในการทำงานเป็นทีม ซึ่งอยู่ในองค์ประกอบย่อยด้านความรู้วิชาการ และให้ความร่วมมือในการทำงาน ซึ่งอยู่ในองค์ประกอบย่อย ทักษะการทำงาน จึงเป็นตัวบ่งชี้ที่สำคัญของการเป็นคนเก่ง

2.4.3 องค์ประกอบด้านการมีความสุข

ผลการวิเคราะห์สหสัมพันธ์ของตัวบ่งชี้คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียนพบว่า ตัวบ่งชี้ทุกตัวมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทุกค่า โดยคู่ที่มีค่าความสัมพันธ์กันมากที่สุด คือ คู่ขององค์ประกอบย่อยสุขภาพกายและองค์ประกอบย่อยสุขภาพจิต ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากสุขภาพกายและสุขภาพจิตเป็นสิ่งสำคัญและจำเป็นสำหรับทุกชีวิต การที่จะดำรงชีวิต อยู่อย่างปกติก็คือ การทำให้ร่างกายแข็งแรง สมบูรณ์ จิตใจมีความสุข ความพอใจ ความสมหวังทั้งตนเองและผู้อื่น ผู้ที่มีสุขภาพกายและสุขภาพจิตที่ดี จะปฏิบัติหน้าที่ประจำวันไม่ว่าเป็นการเรียนหรือการทำงานเป็นไปด้วยดี มีประสิทธิภาพการที่เราารู้สึกว่า ทั้งสุขภาพกายและสุขภาพจิตของเรามีความปกติและสมบูรณ์ดี เราก็จะมีความสุข ในทางตรงข้าม ถ้าสุขภาพกายและสุขภาพจิตของเราผิดปกติหรือไม่สมบูรณ์ เราก็จะมีความสุข การรู้จักบำรุงรักษาและส่งเสริมสุขภาพกายและ

สุขภาพจิตเป็นสิ่งที่จำเป็นสำหรับชีวิตของทุกคน ในปัจจุบันเป็นที่ยอมรับว่าการรู้จักดูแลสุขภาพกาย และสุขภาพจิตนั้นเป็นสิ่งสำคัญมากที่จะช่วยให้ชีวิตอยู่ได้ด้วยความสุขสมบูรณ์และมีคุณภาพที่ดี

ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับที่สองของตัวบ่งชี้รวมคุณลักษณะที่พึงประสงค์ พบว่า การมีความสุข เป็นองค์ประกอบที่มีค่าน้ำหนัก(0.88) เป็นอันดับที่หนึ่งและมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยมีตัวบ่งชี้ที่มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมากที่สุด คือ ตัวบ่งชี้เข้าร่วมกิจกรรมศิลปะเป็นประจำ ซึ่งอยู่ในองค์ประกอบย่อย ชื่นชมศิลปะ คนตรีและกีฬา และตัวบ่งชี้มีผลงานด้านดนตรีหรือนาฏศิลป์หรือการร้องเพลง ซึ่งอยู่ในองค์ประกอบย่อย ชื่นชมศิลปะ คนตรีและกีฬา ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากศิลปะเป็นเรื่องของจิตใจ ซึ่งมีความสัมพันธ์กับชีวิตของคนเราอย่างแยกไม่ออก สามารถที่จะสร้างเสริมให้มีความเจริญงอกงาม ทางด้านจิตใจ อารมณ์ สังคม และสติปัญญา ช่วยให้ชีวิตมีความสุขสมบูรณ์ขึ้น ทั้งยังช่วยให้สามารถแสดงออกทางความรู้สึกนึกคิด ความสนใจต่างๆทำให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ความมั่นใจในตนเอง มีความมานะอดทน สิ่งเหล่านี้จะช่วยเสริมสร้างลักษณะนิสัยของคนให้ดำเนินไปในแนวทางที่ดี ทำให้สามารถดำเนินชีวิตได้อย่างมีความสุข (Tyler, 1971 อ้างถึงใน สุลักษณ์ ศรีบุรี, website) คนตรีมีองค์ประกอบสมบูรณ์แบบ เกิดจากการสร้างสรรค์ของมนุษย์ ด้วยความรัก ความพยายาม ย่อมมีคุณค่าในตัวเอง และเป็นสิ่งที่มนุษย์ด้วยกันเอง ควรจะได้ชื่นชม การสัมผัสกับดนตรี ควรเริ่มมาแต่เด็ก เพื่อสร้างเสริม และพัฒนาความเข้าใจ ความซาบซึ้งอย่างแท้จริง นอกเหนือจากความงดงามที่มนุษย์จะได้จากดนตรีแล้ว ความรู้ความเข้าใจ ตลอดจนทักษะ ที่ได้จากการฝึกฝนดนตรีมาตั้งแต่เด็ก มีผลในการสร้างเสริมความสามารถ ทั้งทางด้านสติปัญญา ความรู้สึก และพัฒนาการด้านอื่นๆ ด้วย การเรียนดนตรี จึงมีประโยชน์เป็นอย่างยิ่งต่อเด็ก ซึ่งจะเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่มีคุณภาพของประเทศ และสังคมโลกต่อไป (ณรุทธ์ สุทธิจิตต์, 2550)

ดังนั้น ตัวบ่งชี้เข้าร่วมกิจกรรมศิลปะเป็นประจำ ซึ่งอยู่ในองค์ประกอบย่อย ชื่นชมศิลปะ คนตรีและกีฬาและตัวบ่งชี้มีผลงานด้านดนตรีหรือนาฏศิลป์หรือการร้องเพลง ซึ่งอยู่ในองค์ประกอบย่อย ชื่นชมศิลปะ คนตรีและกีฬา จึงเป็นตัวบ่งชี้ที่สำคัญของการมีความสุข

3. ข้อเสนอแนะ

จากผลการศึกษาดังกล่าว มีข้อเสนอแนะจากผลการวิจัยเพื่อให้ผู้บริหารสถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องนำไปใช้ในการบริหารสถานศึกษา และข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป ดังต่อไปนี้

3.1 ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

3.1.1 จากผลการวิจัยที่พบว่า 3 องค์ประกอบหลัก 15 องค์ประกอบย่อย และ 103 ตัวบ่งชี้ มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์และมีความตรงเชิงโครงสร้าง ดังนั้น ผลการวิจัยในครั้งนี้ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สถานศึกษา หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง สามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ของนักเรียน สำหรับการพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียนในปัจจุบันและในอนาคต

3.1.2 จากผลการวิจัยพบว่าค่าน้ำหนักองค์ประกอบขององค์ประกอบหลัก ทั้ง 3 องค์ประกอบ มีน้ำหนักองค์ประกอบเรียงตามลำดับได้ ดังนี้ องค์ประกอบหลักด้านการมีความสุข มีน้ำหนักองค์ประกอบสูงสุด คือ 0.88 รองลงมาได้แก่ องค์ประกอบหลักด้านการเป็นคนดี มีน้ำหนักองค์ประกอบ 0.85 องค์ประกอบหลักด้านการเป็นคนเก่ง มีน้ำหนักองค์ประกอบ 0.75 ดังนั้น ในการนำองค์ประกอบย่อยและตัวบ่งชี้ไปใช้พัฒนานักเรียน ในสถานศึกษา จึงควรคำนึงถึงความสำคัญขององค์ประกอบหลักด้านการมีความสุข ด้านการเป็นคนดี และด้านการเป็นคนเก่ง ตามลำดับ

3.1.2 ผลการวิจัยครั้งนี้ได้องค์ประกอบและตัวบ่งชี้ของคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ของนักเรียน จึงเป็นประโยชน์ต่อผู้รับผิดชอบในการประเมินคุณภาพภายในสถานศึกษาและ สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) โดยตรงที่จะใช้เป็น ข้อมูลในการประเมินคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียน

3.1.3 การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการวิเคราะห์เพื่อพัฒนาตัวบ่งชี้อีกโดยใช้ข้อมูล เชิงประจักษ์ แล้วทำการวิเคราะห์ห่อองค์ประกอบเชิงยืนยันและการวิเคราะห์ห่อองค์ประกอบเชิงยืนยัน อันดับที่สอง ซึ่งพบว่าเป็นวิธีการที่สามารถพัฒนาตัวบ่งชี้อีกได้ดี ดังนั้น หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง กับการกำหนดตัวบ่งชี้ สามารถนำวิธีการพัฒนาตัวบ่งชี้อีกไปใช้ในการพัฒนาตัวบ่งชี้ในเรื่องอื่น ๆ ต่อไปได้เป็นอย่างดี

3.2 ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

3.2.1 ควรมีการนำตัวบ่งชี้ไปใช้ดำเนินการวิจัยต่อเนื่องในโรงเรียน เป็นการวิจัยและพัฒนา (research and development) หรือเป็นวิจัยเชิงปฏิบัติการ (action research) เพื่อพัฒนา คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียนในโรงเรียน

3.2.2 ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับการสร้างแบบวัดและประเมินตัวบ่งชี้คุณลักษณะ ที่พึงประสงค์ของนักเรียนทั้ง 103 ตัวบ่งชี้ เพื่อให้มีเครื่องมือวัดคุณลักษณะที่พึงประสงค์ เพื่อให้ ผู้บริหารใช้เป็นเครื่องมือในการพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียนในสถานศึกษาต่อไป

3.2.3 ควรมีการวิจัยเชิงประเมินและติดตามผลการนำตัวบ่งชี้คุณลักษณะที่พึงประสงค์
ของนักเรียนในด้านการนำไปใช้และการพัฒนา

